

Socialdemokratisk undersätlighet

Utan tvivel skulle rikets högsta ämbetsmän behöva både direktionsbilar och en motsvarighet till de brittiska statsministrarnas weekendställe, Chequers, där de kan ta emot utländska gäster och hålla konferenser även utanför den ordinarie arbetsveckans ram. Men lider verkligen svenska staten sådan brist på slott och herresäten att en lämplig representationsbyggnad kan åstadkommas endast genom en privatmans donation?

Det är Morgon-Tidningen som skriver så. Tönen är obehaglig. Möjligt är att ministrarna behöver högre löner, mera bilar eller bilpengar och ökade anslag till representation. Men att de, som man här utgår ifrån, borde sättas i särskild lyxklass genom förfoganderätt till "slott och herresäten" är ett olustigt bevis på hur den undersätliga andan växer inom socialdemokratin. Våra ministrar har sedan gammalt i stort sett levt som vanliga, relativt högt betalda tjänstemän, vare sig de varit socialdemokrater eller inte, och de har sannerligen inte förlorat i värdighet eller anseende på det sättet. I vår tid går utvecklingen dess bättre mot större likställighet; de rika hindras inte bara av de höga skatterna, utan också av en alltmer utbredd känsla för anständighet att utom i undantagsfall föra ett

liv i ostentativ lyx. Skall då den officiella ställningen motivera innehav av slott och stabber av tjänare? De sakliga skälen härför är helt enkelt ynkliga: tror någon att hrr Erlander, Undén, Sköld eller Hedlund är överflupna av utländska gäster, så förnäma att de inte kan trivas i vanliga lokaler och med så märkliga ärenden att diskreta samtal krävs under stilla aftnar i slottsgemak? Det ständiga avsmakandet av Chequers tyder visserligen på någon kunskap om engelska förhållanden, men har i övrigt intet som helst värde; om ministrarna i så gott som alla världens demokratier kan reda sig utan slott, går det också för våra styresmän. Låt kungligheten, några diplomater och några snobbiga rika kultivera den högre sällskapliga förnämheten; våra ämbetsmän i gemen gör bättre i att se Thorsson och Per Albin Hansson som förebilder.

D • N

14/1 1953

Den hemliga skandalen

Haiibyaffären i högre instans

Tillräckligt kom dock fram för att några av de medverkande skulle bli nämnda och i den allmänna debatten anklagade. Riksmarskalken påstods ha varit en central figur i affären, den ordnande handen bakom det förvirrande som skett. Förra överståthållaren hade mottagit ett av monarkens onde vän utställt intyg om att denne inte haft några brottliga förbindelser med konungen — samtidigt som mannen sändes till Tyskland med hovets pengar på fickan. Det på-

Vilka är skyldiga? Då saken utretts förra våren genom en särskild sakkunnig vägrade regeringen att publicera vad som framkommit. Den kommunicerade som gavs var nästan alltigenom intetsägande, lugnande, ursäktande. Det förekom ett och annat ord där skandalen lyste igenom; låt oss blott erinra om satsen att "obehöriga hänsyn" kunde ha medverkat till de upprepade intagningarna på sinnessjukhus, men "att dessa intagningar... var medicinskt motiverade". Sådant var dock undantag; i det hela präglades de styrandes verksamhet av viljan att hemlighålla. De fick gott stöd. En ny livvakt bildades kring det förkastliga av större delen av pressen, som förklarade förtrogenheten och diskretionen vara plikten framför andra och i öppenheten såg ett rotande i snusk — samma press som dag för dag innehåller, och bör innehålla, kritik av allehanda styrelsens åtgärder liksom redogörelser för brott och tarvligheter.

Smusslets försvarare

nen, postanvisningarna sänds inte längre, inga intagningar på och uttagningar från sinnessjukhus, inga välbetalda resor — nu träder lagen i stället för livvakten.

De styrande tror att det är onödigt att ge oss besked: de har ordnat en utredning som varit ofullständig — hovet hölls utanför, vittnesutsagorna ställdes inte mot varandra —

och de har hemligstämplat denna ofullständiga utredning; den domstol som hittills dömt har tydligen följt samma linje. Förvisso kan dessa styrande ha

goda skäl för tron att folket kan hållas i tukt och tystnad. En offentlig opinion existerar inte i det här landet, måste de säga sig, ingen opinion utanför partifällorna och de in-

vanda talesätten. Säg några ord om vördnaden för kung och överhet, det är nog för att bevara fädvalan, så tänker de.

Men alldeles rätt har de ändå inte, Regeringen, ämbetsmännen, partierna, tidningarna är

välsinnade — de går ut från att skandaler inom den högsta förvaltningen är en småsak som gentlemän tiger om. Men folk pratar, folk tänker, det

förstår inte den officiella livvakten kring halvsanningarna och hemligheterna. De som styr skadar landet genom sin tystnad, de borde bryta den inte bara av heder, utan också av

kloket.

Med monarkens död upplöstes livvakten, inte kring hemligheten, men kring utpressaren. Och denne har just nu dömts till åtta års straffarbete, ett av lagens strängaste straff. Därmed har situationens ohygglighet blivit uppenbar. Riksmarskalken, överståthållaren, polischefen försvinner från sce-

Svenska Dagbladet har som väntat framträtt som försvarare av mörkläggningen i Haijby-affären. Ledsamt nog har tidningen inte nöjt sig med den vanliga uppmaningen till lugn och tysthet när det gäller överhetens förehavanden, utan sökt att rätt utförligt motivera sin hållning. Det kan löna sig att granska huvudpunkterna.

Man förklarar att det är orätt att tala om "skandal inom den högre förvaltningen", ty detta "innebär en anklagelse inte bara mot enstaka utan mot hela administrationen och rättsväsendet". För det första föreligger här en citatförfalskning: Dagens

Nyheter har talat om "skandaler", varmed just avses att klargöra att någon anklagelse inte riktas mot förvaltning och rätt-

skipning i det hela, utan mot vissa representanter för statsstyrelsen. För det andra: genom denna citatförfalskning vill tidningen uppenbarligen vinna

möjligheten att ställa sig som försvarare av ämbetsmän och samtidigt slippa ifrån att tala om vad som gjorts av de utpekade och ansvariga. Det är ett grepp som inte blir mindre obehagligt därför att det är gammalt och välkänt. I precis samma tonarter har alltid den konservativa press som slår vakt om överheten klagat vid kritik; om en general beskylls för något, säger man att hela officerskåren är förtalad, och om en hög tjänsteman avslöjas, påstås det att hela administrationen är attackerad. Inte ens en dålig sak förtjänar ett så eländigt försvar.

Sedan sägs det att regeringens mörkläggning av utredningen i Haijbyaffären beror på sekretessreglerna vid mål om utpressning. Det förelåg inget mål om utpressning då regeringen beslöt om mörkläggningen förra våren, och den utredning som mörklades, det vet Svenska Dagbladets skribenter mycket väl, handlade endast i myc-

ket ringa grad om vad som kunde betecknas som utpressning. Utredningen innehöll tvärtom i sina huvudsakliga delar — och det är dem det här är fråga om — redogörelser för vad skilda ämbetsmän, särskilt förre överståthållaren i Stockholm och huvudstadens kriminalchef, gjort eller underlåtit i fallet Haijby helt vid sidan av förhållandet mellan monarken och Haijby. Om, för att ta några påståenden eller antaganden i utredningen, överståthållaren av Haijby mottagit ett falskt intyg, om myndigheterna medverkat till att få Haijby insatt på, respektive utsläppt från sinnessjukhus, om Haijby beviljats vissa affärsrättigheter utan laga skäl — allt detta för att tysta Haijby — så är det milt talat vilseledande och bedrägligt att påstå att man måste vara diskret i saken på grund av reglerna om sekretess vid utpressning. Och om Stockholms kriminalchef fungerar som förmedlare av utpressade pengar, mottar betydande gåvor av utpressaren och ordnar med inköp av dennes skandalbok, då håller man sannserligen inte saken mörklägd på grund av att man vill skydda den utpressade. För övrigt: var och en vet ju mot vilken utpressning riktade sig i detta fall; den saken lönar det sig inte att orda om längre; vad det gäller är en rad höga ämbetsmäns handlingar och tystnader i affären.

Det sägs slutligen också att inget skäl finns "att misstänkliggöra JK-utredningens grundlighet och objektivitet". Inom sin angivna begränsning var utredningen säkerligen bra, och det har i Dagens Nyheter visats ordats. Men utredningsmannen hade icke beordrats att sträcka sina undersökningar till hovet (utom för att fastställa de utbetalade beloppens storlek), och detta var en avgörande brist; en annan var att vittnesbörderna inte ställdes mot varandra på ett sådant sätt att verklig klarhet vanns beträffande divergenserna.

Även den mest devota vördnad för kungliga och överhetspersoner borde, synes det, oroas av detta faktum: en person protegeras på grund av sina relationer till statschefen under är-

tonden av höga ämbetsmän, han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.

han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.